

डॉ. आदिनाथ ताकटे

बहुतांश पिकांच्या सुरुवातीच्या वाढीच्या अवस्थेत नत्र खताची, फुले येण्याच्या काळात नत्र व स्फुरद खताची, तर शेगा येण्याच्या काळात नत्र व पालाश खताची आवश्यकता असते. ही मात्रा जमिनीतून किंवा फवारणीच्या माध्यमातून दिल्यास पिकाची गरज भागवली जाते. याशिवाय पीक उत्पादनात वाढ होते. म्हणून पिकांची आंतरमशागत झाल्यावर चरखतांची विशेषतः उर्वरित नत्राची मात्रा देणे आवश्यक आहे. पिकाचे अपेक्षित उत्पादन मिळविण्यासाठी पिकाच्या संवेदनशील अवस्था, कायिक वाढ आणि वाढीनुसार अन्नद्रव्यांची व विद्राव्य खतांची निवड ही क्रमप्राप्त ठरते.

पीक वाढीच्या अवस्थेनुसार वरखतांचा वापर महत्त्वाचा

सोयाबीन

- पेरणीनंतर २० ते २५ दिवसांनी पीक पिवळे पडल्यास, जमिनीतून झिंक सल्फेट २५ किलो आणि बोरॅक्स १० किलो प्रति हेक्टर घ्यावे. किंवा फुले मायक्रो ग्रेड-२ ची ५० मिलि प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी.
- पेरणीनंतर नवयुक्त खतांचा वापर टाळावा.
- मिश्र खतांच्या माध्यमातून शिफारशीत खते दिली असल्यास १० ते २५ किलो गंधकाचा वापर करावा.
- पावसाचा खंड पडल्यास, पोर्टीशिम नायट्रेट (१ टक्का)

कापूस

- कापूस पिकास शिफारशीपेक्षा अधिक प्रमाणात नत्राचा वापर टाळावा.
- कोरडवाहू बी.टी. कपाशी पिकास पेरणीनंतर ३० दिवसांनी व ६० दिवसांनी नत्राची उर्वरित ४० टक्के मात्रा म्हणजेच २.५ गोण्या युरिया प्रति हेक्टर घ्यावी.
- बागायती बी.टी. कपाशीस पेरणीनंतर ३० दिवसांनी व ६० दिवसांनी उर्वरित नत्राची ४० टक्के मात्रा, म्हणजेच दोन गोण्या युरिया प्रति हेक्टर घ्यावी.
- पीक फुलेल्यात असताना ४५ व ६५ दिवसांनी २ टक्के युरिया किंवा १९:१९:१९ या विद्राव्य खताची ०.५ टक्का (५० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाणी) या प्रमाणे फवारणी करावी किंवा फुलेला अवस्थेत ०.५:२:३:४ ची ४० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यातून फवारणी करावी.

वाढीच्या अवस्थेनुसार कपाशी पिकास रासायनिक खतांचा योग्य वापर करावा.

- करावी.
- बोंडे भरण्याच्या अवस्थेत २ टक्के डीएपी (२०० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाणी) किंवा पाती, फुले व बोंडे तयार होण्याच्या अवस्थेत १ टक्का पोर्टीशिम नायट्रेट (१३:०:४५) याची (१० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाणी) फवारणी करावी.
- पाते, फुले व बोंडे गळ कमी कमी करण्यासाठी एनए (नॅथ्यलिक अॅसिटिक अॅसिड) ३ ते ४ मिलि प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी.

- लाल्या रोगाचा प्रादुर्भाव कमी करण्यासाठी शिफारस मात्रेसोबत फुलेला अवस्थेत २ टक्के युरिया (२०० ग्रॅम युरिया प्रति १० लिटर पाणी), बोंडे परिपक्व होताना युरिया १ टक्का (१०० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाणी) अधिक मॅनेशिम सल्फेट (०.२ टक्का) २ ग्रॅम प्रति १० लिटर पाणी याप्रमाणे फवारणी करावी.
- पीक साधारण ५ फूट उंचीचे झाल्यावर (१० ते १०० दिवसांनी) शेडा खुडणी करावी.

छोट्या जाहिराती

कलाशिकारूड विशेष योजना:

शाळा ओळीसाठी फक्त ५०० रूपये, पुढील प्रत्येक छात्रासाठी रु. ८५/-

२ वेड + १ ग्री, ३ वेड + २ ग्री, ५ वेड + ५ ग्री, १० वेड + १२ ग्री

बी - विषये	खते / औषधे	नोकरीविषयक
विषये / येणे विक्री	खते / औषधे विक्री	नोकरी देणे
टिप्टुकर (बाही) छत्रु रोपे व आंबा, चिन्नु, नारळ व सर्व प्रकारचे फळझाडे होल्सेल दराने मिळतील. संपर्क: ८८०६९२०१९९ (वैभव नगर)	बॉयलर बायो ऑर्गॅनिक पावर, ड्युमिक, अमिनो, सिव्हिल ड्राईव्ह, शाश्वत दाणेदार होल्सेल दराने विक्रेता व रिपॅरर्ससाठी संपर्क प्रमाण अर्धी ईमेल सोलार, साठी खास दराने उपलब्ध. 74 47422585 / 8983012637.	पाहिजे कर इन्स्युरर, शेती काम करण्यासाठी व मंगल कार्यालयासाठी सुपरवायसर, गोडा डेअरी फार्मासाठी गॅडी. साईटवर राहण्याची सोय, कोंढवा खु. पुणे. 9356988118.
वीडीएन १५०१२ डस रोपे मिळतील. बी ग्री अर्धी. सांगली. ९९२२०३३१११, ९८५५४३७१११.	काँपर, सल्फर, फॉस्फोरस, ड्राईव्ह, ड्युमिक, अमिनो, सिव्हिल, कॅनि, स्टीकर, इन्हेटर, स्टीम, सीवीड यांचे उत्पादन शेतकऱ्यांसाठी खास दराने उपलब्ध. 74 47422585 / 8983012637.	उद्यमनगर वेधील २९६३ स्विके फुट प्लॉट विकणे आहे. संपर्क मो. ९९२११५४५४५ कोल्हापूर.
डस रोपे 86032, डेवू, शेगा, पर्य-15 योग्य सवलतीच्या दराने मिळतील. मो. 9503267522, 9960473673.		

सलर-सेवा-मार्गदर्शन

MAHA-FPO कार्याळात दिनांक 31 ऑगस्ट 2024 रोजी सकाळी 11.30 ते साय. 5.30 डॉ. संजय पांडे 9730770502 9404963784 रमळ: सांखर संकुल, शिवाजीनगर, पुणे

Seed Coating polymers/ N ATCA/ Brasinoid/ PGR / microl water soluble biopest/ biofer/ herbal oils/ solvents/ agrocheme/ filler small quantity to large

9326154831.

जाहिरातीसाठी संपर्क

- पुणे - शितल-९९७५७६५८३८
- सातारा-अजिंक्य-८९५६९३२५९५
- सांगली-शितल-९८८९२२९२९३
- नाशिक-चेतन-९९६८६६९९५८
- छ.संभाजीनगर-दत्ता-८६२४०२३२५६
- अहमदनगर-मालती-८३९०५६९५९३
- नागपूर-प्रशांत-८८८८७९८६००
- अकोला-महेश-९०१९०६९९३३
- जळगाव-भूषण-९९६०४९९९९६
- सोलापूर-रोहित-९६५७३६०३४६

अॅगोवन, सकाळ मिडिया प्रा. लि. ५९५, बुधवार पेठ, पुणे ४११००२
फोन ०२०-२४४०५८४४/४५, Email - advt.agrowon@esakal.com

- १०० ग्रॅम प्रमाणे पहिली फवारणी ३५ व्या दिवशी, दुसरी फवारणी ५५ व्या दिवशी पोर्टीशिम नायट्रेट (२ टक्के) २०० ग्रॅम प्रमाणे प्रति १० लिटर पाण्यातून करावी.
- फुलेला येण्याच्या १० दिवस आधी १२:६९:० (१ टक्का) १०० ग्रॅम प्रमाणे १० लिटर पाण्यातून फवारणी करावी.
- अधिक उत्पादनासाठी ५० ते ७० दिवसांनी, युरिया (२ टक्के) २०० ग्रॅम किंवा १९:१९:१९ या विद्राव्य खताची फवारणी २०० ग्रॅम, तर शेगा भरण्याच्या अवस्थेत ०.५:२:३:४ (२ टक्के) २०० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाणी या प्रमाणे फवारणी करावी.
- चुनखडीयुक्त जमिनीमध्ये लोहाच्या कमतरतेमुळे पाने पिवळी पडली असल्यास फेरस सल्फेट ५० ग्रॅम अधिक कळीचा चुना २५ ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून पीक फुलावर येण्यापूर्वी व शेगा भरण्याच्या अवस्थेत फवारणी करावी.

- हेक्टर) प्रमाणे घ्यावे.
  - सूक्ष्म अन्नद्रव्याची कमतरता आढळून आल्यास पीक ३० ते ३५ दिवसांचे असताना फुले मायक्रो ग्रेड -२ (५० मिलि, १० लिटर पाणी) फवारणी करावी. अधिक उत्पादनवाढीसाठी पीक वाढीच्या अवस्थेत १९:१९:१९ या विद्राव्य (५ ग्रॅम, १० लिटर पाणी) खताची पीक ३५ ते ४५ दिवसांचे असताना फवारणी करावी.
- भुईमूग**
- आन्या सुटताना २०० किलो जिप्सम प्रति हेक्टर घ्यावे.
  - शिफारशीपेक्षा अधिक प्रमाणात नत्राचा वापर टाळावा.

- मूग, उडीद, कुळीथ, मटकी, चवळी**
- खतांच्या सर्व मात्रा पेरणीच्या वेळी घ्याव्यात.
  - शेगा भरण्याच्या अवस्थेत ०.५:२:३:४ २ टक्के (२०० ग्रॅम, १० लिटर पाणी) या प्रमाणे फवारणी करावी.
- वाजरी**
- पेरणीनंतर २१ ते २५ दिवसांनी उर्वरित ५० टक्के नत्राची मात्रा जमिनीत ओल असताना घ्यावी.
  - हलक्या जमिनीस २० नत्र किलो (एक गोणी युरिया), तर मध्यम जमिनीस २५ किलो नत्र (५५ किलो युरिया) प्रति हेक्टर घ्यावा.
- खरीप ज्वारी**
- पेरणीनंतर ३० ते ३५ दिवसांनी नत्राची उर्वरित अर्धी मात्रा (५० किलो नत्र) (दोन गोण्या युरिया) घ्यावी.

मका

- पेरणीनंतर ३० दिवसांनी व ४५ दिवसांनी नत्र खताची प्रत्येकी ४० किलो मात्रा (दोन गोण्या युरिया प्रति

- पीक ५० टक्के फुलेल्यात असताना, १९:१९:१९ या खताची (१ ते २ टक्के) याप्रमाणे फवारणी करावी.
- पाणी देण्याची सोय नसेल तर फुलेला अवस्थेत २ टक्के युरिया २०० ग्रॅम किंवा दाणे भरण्याच्या अवस्थेत २ टक्के पोर्टीशिम नायट्रेट (१३:०:४५) २०० ग्रॅम १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी.

- डॉ. आदिनाथ ताकटे, ९९४०४०३२३८९ (मूग शास्त्रज्ञ, एकात्मिक शेती प्रकृती संशोधन प्रकल्प, महात्मा फुले कृषी विद्यापीठ, राहुरी)